

SZASZON TÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre ..... 16 h.
Negyedévre ..... 4 " "
Helyben hához hordva.
Egy évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 " "
Vidékre postán szállítva.
Egy évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hó 10 óráig és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsi-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 193. szám.

Nagyvárad. Csütörtök 1915 augusztus 26.

Brest-Litovsk ostroma.

Budapest, augusztus 25. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

József Ferdinánd főherceg és Kövess gyalogsági tábornok csapatai a szövetségesekkel együttesen az oroszokat folytonos harcok között a Leczna felé szorítják vissza. A még Brest-Litovsktól délnyugatra harcoló orosz csapatok ellenállása is megtört. **Arz tábornok hadosztályai és a német csapatok az erődövezetig vetették őket vissza.**

Vlodavától északkeletre német csapatok az ellenséget egyre mélyebben üldözik az erdők és a mocsarak területére.

Puhallo tábornok lovassága a Koveltől Kobrin felé vezető ut mentén nyomul előre. Honvédhuszárok a kovel-brest-litovszki vasútvonalon sáncokkal megerősített falut rohammal vették be. Vladimir-Volinszkijtól a besszarábiai határig csend uralkodik.

Sikerek a doberdói fensikon.

Olasz hadszíntér.

Budapest, augusztus 25. (Hivatalos.)

A doberdói fensik szakaszon tegnap az ellenséges gyalogságot, amely magát a Monte dei Sei utig déli lejtőjén fészkelte be, tűzérésünk kényszerítette, hogy állásait sietve elhagyja. Harevonalunk San Martinótól nyugatra újra nehéz tűzérési tűz alatt állott. Délután az olaszok itt újra támadtak, de mint a tegnapielőtti előretörések alkalmával is védelmi vonalaink közelében utasítottuk vissza.

A görzi és a tolmeini hídfő előtt, valamint a Krn-vidéken is aránylag csend uralkodik, ellenben Fritsch és Reibel előtt az ellenség folytatja élénkebb tevékenységét. A tiroli határvidéken többrendbeli harcok fejlődtek ki.

Tegnap késő este ellenséges gyalogság a lavaronei fensik északi szakasza ellen kezdett előnyomulni, ma reggelre ezen támadás már vissza volt verve.

A tonalei ut mentén mindkét oldalon hajnal óta több zászlóalj támadt. A harc itt még tart. A tűzérési harcok csaknem az egész tiroli arevonalon tovább folynak. Höfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A rigai tengeri csata.

Budapest, aug. 25. (Saját tud.) Pétervárról jelentik: **A rigai tengeri ütközetben aknaeltávolításakor néhány sorhajó cirkáló légberepült. A Novik orosz torpedóhajó egy német torpedóhajót elsüllyesztett, másikat megrongált.**

Az orosz haderőt ketté vágjuk.

Az orosz haderő tegnap óta két, egymástól stratégiai és geográfiai tekintetben különválasztott hadseregre oszlik. Ez a következménye Kovel megszállásának.

A brest-litovsk-koveli összekötő vasút, amelynek asután déli irányban Odessza felé és keleti irányban Kiev felé az ország belsejébe van csatlakozása, elveszett az oroszok számára. Koveltől keletre az orosz haderő északi és déli fele csak messzire bent az ország belsejében érintkezhet egymással teljesítőképes vasútvonalakon. E terület nyugati szakaszán szenvedett vereségek után a Poljeszje mocsarak közelsége még újabb nehézségeket okoz az orosz hadvezetésnek.

Kövess hadsergecsőportja és a Brest-Litovsk körül és attól északra harcoló német csapatok tovább haladtak előre az egész vonalon kelet felé.

Szaszonov nyilatkozata a külön békéről és Lengyelországról.

Rotterdam, aug 25. Szaszonov kijelentette a pétervári újságírók előtt, hogy az ismételt ellenséges kísérletek (?), a melyek arra irányultak, hogy Oroszország külön békéről kezdjen tárgyalást mind meghiusultak.

Németországnak Lengyelországra vonatkozó tervei — mondotta még Szaszonov — nagy figyelmet érdemelnek. Minden jel azt mutatja, hogy Lengyelország a jövőben kizárólag csak Oroszországban reménykedhetik (!)

Rheims újabb bombázása.

Genf, augusztus 25. A svájci lapok szerint a németek újult erővel ágyúzzák Rheimsot. Az Argonneokban a németek ismét előnyomulnak.

A cár a főhadiszállásra megy.

Budapest, augusztus 25. (Saj. tud.) Stockholmból jelentik: A cár a főhadiszállásra utazik, ahol nagyjelentőségű elhatározások történnek.

Intézeti fehérneműek leánykák és fiúk részére házilag készült paplanok, gyapjuntakarók, matracok, harisnyák és kötények legjobban beszerezhetőek

Czillér Imre
nagyáruházában
Szent László-tér.

Török és bolgár nyilatkozatok.

Berlin, augusztus 25. Hakki pasa, az új berlini török nagykövet örömeinek adott kifejezést, hogy a török és a bulgár kormány megegyezett egymással.

Nem kaptunk ugyan még hivatalos jelentést, hogy vajjon aláírták-e már a szerződéseket, de azt már tudjuk, hogy a megállapodás tényleg létrejött.

— Viszonyunk Bulgáriához a lehető legjobb. A mi pedig a további balkáni fejleményeket illeti, azokat a legnagyobb nyugalommal fogadhatjuk. Nem hisszük, hogy Románia a központi hatalmak ellen fordul.

— Olaszország hadüzenete Törökországban a legkisebb benyomást sem keltette. Diplomáciai körökben már régóta várták. — Olaszország épp oly kevésbé árt nekünk, mint az entente. Lehet, hogy Itália bennünket nem a Dardanellákban, hanem Kis-Azsiában fog megtámadni.

— A Dardanellákat nem lehet bevenni. Románia a hadianyagot nem akarja átengedni. Erre azonban nincs is szükség, mert mi magunk is elég lőszerrel készítünk.

Rizof, Bulgária berlini követe, a központi hatalmak kipróbált barátja is megerősítette a hírt, hogy a török-bulgár megegyezés létrejött.

Arra a kérdésre, hogy tulajdonképpen mi a szerződés lényege, a követ így felelt:

— A mennyire én tájékozva vagyok, arról van szó, hogy Bulgária új, kedvezőbb határokat kapjon. A határ egyenesebb lesz és közvetlen utat nyit a tengerhez. — Ezzel minden akadály, amely a Törökországgal való megegyezés útjában állott, elhárult. Macedónia, amelynek birtokáért két év előtt harcoltunk, szerb és görög kézben van.

Nagy csata a Bobr mentén.

Berlin, augusztus 25. A Russki Invalid megerősíti azokat a párisi jelentéseket, a melyek arról számolnak be, hogy a Bobr mentén óriási csata fejlődött.

Az orosz vezérkari jelentés szerint az oroszok az alsó Bobr mentén Bielszktől keletre és Viszoko Litovszk mellett nagy tömegekkel szállottak szembe a németekkel. Az orosz vezérkari jelentés nem emlékezik meg arról, hogy ez a küzdelem az oroszok győzelmével végződött volna, ellenben megerősíti azt a hírt, hogy a breszt litovszki nagy készletraktárt az összes gépekkel egyidejűleg elszállították. Az oroszok Breszt-Litovszkot is ki akarják irtetni.

Német—amerikai konfliktus az „Arabic“ elsúlyasztása miatt.

Budapest, augusztus 25. (Saját tudósítónktól.) A „Dayli Telegraph“ washingtoni jelentése szerint Bernstorff német nagykövetnek kiadják az utlevelet és Gerard berlini amerikai nagykövetet visszahívják és a kongresszust a hadsereg és a flotta mozgósításának megfontolása céljából egybehívják, ha a német kormány nem hajlandó az „Arabic“ megtorpedozását jogtalan cselekménynek elismerni.

Amerika nem avatkozik be a háboruba.

Budapest, augusztus 25. (Saj. tud.) A Timesnek jelentik Washingtonból: Bryan kijelentette, hogy Amerika nem keveredhetik háboruba azért, mert néhány könnyelmű polgára hadviselő nemzetek hajóit igénybe veszi.

Amerika jogosnak tartja a municiószállítást.

Budapest, augusztus 25. (Saját tud.) Amerika válaszáat ma adta a nagykövet külügyminiszterünknek, Burián bárónak. A válasz tagadja az osztrák-magyar kormány álláspontját, hogy semlegesség kizárja a municiószállítást.

Hivatkozik az angol-bur háborura, amikor Németország és a monarchia az angoloknak szállítottak municiót. Ugyisintén a krimi háboruban a poroszok Oroszországnak, a török-olasz háboruban a németek a törököknek, a balkán háboruban a monarchia és a németek valamennyi hadviselőnek szállítottak municiót.

Ha a semlegeseknek megtiltják a hadviselők részére a munició eladást, akkor minden nemzetnek önmagának kellene a békeidőben óriási hadiszert felhalmoznia, hogy egy agresszív állam támadásától magát megvédelmezze, ami rákényszerítene a világra a militarizmust. A jegyzék végül polemizál a hadidugárak kérdésében. A jelen időben a tárgyalás folytatását sükségtelennek tartja.

Radoszlavov lapja Szerbia ellen.

Szófia, augusztus 25. A szerb bulgár viszony okozta hangulat nyomasztó, jellemzi a helyzetet Radoszlavov lapjának, a Narodni Prava mai számának vezércikke, amely a következőket tartalmazza:

— Azt követelik tőlünk, hogy a bulgár haderőt oda vigyük, ahol nincs semmi keresni valónk és igyekezzünk ezen a közvetett uton megvalósítani ideáljainkat. De ha Szerbia nem szűnik meg határozatlan válszáival bennünket megtéveszteni, akkor sem marad más hátra, mint bevárni a pillanatot, amikor egész haderőnket egyenesen oda irányíthatjuk, ahol igenis van mit keresnünk. Ha ez megtörtént, úgy Bulgária végleg le fog számolni adósával és a bulgár nép szabadon föllélegezhet.

Szerbia és az entente javaslata.

Bukarest, augusztus 25. A Seara szófiai tudósítója jelenti, hogy a szófiai kormányparti újságok a következőket közlik Nisból: Az angol követ augusztus tizenhatodikán fölkereste Pasicsot és újra rá akarta beszélni, hogy engedjen a bulgár követelés-

nek. Pasics ekkor a következő három pontra kért fölvilágosítást az angol követőtől:

1. Vajjon az entente javaslata végleges-e, amelyen nem lehet többé változtatni?
2. Hol fog érintkezni a szerb és görög határ?

3. Milyen konkrét kompenzációkat kap Szerbia a hozandó áldozatért?

Az angol követ azt felelte, hogy a négyesszövetség jegyzőke megmásíthatatlan, Szerbiának azonnal át kell engednie a nem vitás területet Macedóniából. Görögország és Szerbia határa a jövőben Albániában lesz és végül a mi kompenzációt illeti, Szerbia a monarchia területéből és Albánia déli részéből kap kárpótlást. Pasics ekkor azt mondotta az angol követnek, hogy Szerbia inkább pusztuljon el fegyverrel a kezében, semhogy ezt a javaslatot elfogadja.

A görög király és Venizelosz megegyezése.

Szófia, aug. 25. A Duma című lap athéni levelezőjének jelentése szerint Konstantin görög király és Venizelosz között a következő megállapodás jött létre:

1. Görögország egyelőre semleges marad.

2. Görögország semmi körülmények között sem enged át területeket Bulgáriának.

3. A görög kormány működése elsősorban a gazdasági és kereskedelmi viszonyok megjavítására fog irányulni, a mire az entente zavaró akciói következtében nagy szükség van.

Győzelmek Breszt-Litovszknál és Bialisztok előtt.

Berlin, augusztus 25. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

Champagnében sikerrel robbantottunk fel több aknát. A Vogézekben a Schutzmeinenben egy ellenséges támadást kézi gránátokkal visszavertünk és Sondernachtól délnyugatra az augusztus 17-én elvesztett árkoknak egy részét visszafoglaltuk. Egy német harci repülő tegnapelőtt Nieuport előtt lelőtt egy francia két fedelű repülőgépet.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

A Njementől északra Birski vidékén sikeres ütközetekben 750 oroszot elfogtunk. Eichorn vezérezredes hadserege győzelmesen harcolva tovább nyomult kelet felé.

Itt 1850 orosz jutott fogságba és több géppuska esett zsákmányul.

Scholtz tábornok hadserege elérte a Berezokát, elfoglalta Knisint és Tykocintól délre átkelt a Nareven. Gaiwitz tábornok hadserege a sokoly-bialisztoki ut mentén kikényszerítette az átkelést a Nareven.

Jobb szárnya az ellenség visszavetése után az Ornankáig jutott.

A hadsereg 4700 oroszot, köztük 18 tisztet ejtett foglyul és 5 géppuskát zsákmányolt.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

Az ellenség tegnap az üldözést hiába igyekezett megállítani, megtámadtuk és a

bialovieszkai erdőbe üztük. Az erdőtől délre csapatunk elérték a Vierhovicótól keletre eső vidéket. Több mint 1700 oroszot fogtunk el.

Mackensen tábornagy hadserege.

A hadsereget a megvert ellenség nyomában közeledik a Leena nyugati partján emelkedő magaslatokhoz (Breszt-Litovszk-tól északra) **Breszt Litovszk délny.**

gati arcvonalán Dobrinkánál osztrák-magyar és német csapatok tegnap áttörték a vár előre tolt állásait a Bug keleti partján.

Vlodavától északkele... e Linsingen tábornok hadseregének egyes részei harcolva nyomulnak észak felé. Legfelsőbb hadvezetőség.

(Megjegyzés: Birshi mintegy 60 kilométernyire fekszik Konievictól északkeletre.

nézve fellegető. Kemény metsző szél. A völgyből felküldték a forró kávékat. Bevisszük egészen a tűzvonalba. Az egyik kapitány aggódik, hogyha most roham lesz, áttörik az arcvonalat.

— Mindig áttörhetik, de most soha! — mondja egy altiszt. A baka nem hagyja a fekete kávékat!

Egész nap tart az ütközet. Dél felé megy a jelentés telefonon:

— Az olaszokat harmadszor vertük vissza! . . .

Délután újra támadtak. Most alpinók jöttek. Kusznak és lőnek. Hosszu toll leng a kalapjuknál. A tisztek egymásnak adják szájról szájra, hogy a generális feljött a hegyre és személyesen gratulált a parancsnokunknak. Nagy szó!

Éjjel ismét egy támadás. Most már kézi bombákkal dolgozunk. Sűrűn eregetjük a rakétákat és a világító pisztolyok lövedékét. A borzalmas tüzijáték alatt újra rohamra került a sor, amelyet vérbe fojtottak a gépfegyvereink és a bombák.

Kaptunk tüzokádó gépeket. Egész sor olasz maradt ott a futó árkokban megégve. Ma már ők büzbombákat dobtak ránk és dum-dum-mal lőttek.

Harmadik nap d. e. tíz órakor támadtak. Tüzérségünk nem lőhet már, mert arcvonaluk 10 lépésnyire van a mieinktől. Ujra hat gépfegyverük kerepel és örült puskatűzet zudítanak ránk. Hatalmas ágyú és puskatűzzel viszonzozzuk s egy óra múlva újra visszakergettük az előretolt olasz csapatokat. Rengeteg halottjuk hever előttünk. Egyik századparancsnokunk telefonon gratulál a tüzérségnek. Nagyszerűen dolgoztak!

Este még egyszer és éjjel a hetedikszor rohantak nekünk. Összesen hét támadást és három véres szuronyrohamot vertünk vissza.

Nincs az a szó, amellyel ezt a legénységet méltóan meglehetne dicsérni. Álmatlanul, esőben, szélben és folytonos tűzben három éjszakát és három napot töltött kint és diadalmasan visszaverte a roppant erős olasz támadásokat. Nem az olasz a legerősebb ellenség itt, hanem az eső, szél és a kő. A puskatűzet nevetik az embereink, a rohamokról tíz, husz napig mesélnek a táborban. Az olaszok fehér cipőt hoznak kezükben, ezt magasra tartják, hogy ne lőjünk rájuk. Egyszer fehér zászlóval is jöttek és a kenyeres zsákjuk tele volt bombával. Soha nem eresztették őket közel s árkaik egy pillanatra sem voltak az ő kezükben.

A hegyet ma is tartjuk. Már otthon vagyunk rajta. Temetünk. Az egész hegy csupa karbolszag és mész.

Akik már a harmadik királlyal verekszenek

A hős 37-es zászlóalj.

Azoknak a napoknak a története, amiért a dicséretet kaptuk.

A minap megdicsérte Höfer altábornagy az olasz harcórán küzdő 37-es József bakákat. Büszkék vagyunk erre a legénységre, amelyik közül a napokban valamelyik azt írja haza csöndes büszkeséggel:

— Mi már a harmadik királlyal verekszünk.

*

Sötét, kellemetlen éjszaka értünk föl a hegyre. A hideg eső összeszorítja az ember szívét. Folyon drótké rítéste ütközünk, a lábunk megbotlik egy hullán s az olasz ágyuk folyton villannak, mintha villámlana. A katonák jönnek a hátunk mögött, lihegve, görnyedve kusznak bele az állásokba, akit felváltottunk s aki elmegy, az titokban halát ad az Istennek. Ott vagyunk azon a helyen amelyről Höfer azt jelentette, hogy „Halálmező”. A parancsnok, aki az állásokat átadta, figyelmeztetett bennünket:

— Uraim az utolsó emberig kitartani és úgy járni itt, mint a kutyák: négykézláb. Az olaszok alpesi lövészeket küldtek ide s egy gombot is eltalálnak.”

Az ember halás az ilyen figyelmeztetésekért, de belciborong. A régi csapat lemegy s mi egyedül maradunk. A feladat: ezt a hegyet, amely nagy frontnak kulcsa, minden áron tartani.

A tűz folyton nő. Hat olasz gépfegyver dolgozik, ehhez mérten cirka három olasz zászlóalj tüzel. Több el sem fér ezen a fronton. A golyók a sziklához vágódnak, szikrázik a kő s a golyók ezer féle hangon, nyögve, füttyölve, zizegve, bugva, heregve kapják a „gurulatót”. Az olaszok acélgránátokkal lőnek. Ez megrepeszti a legerősebb sziklát is és 80—90 méter területen nem marad ember épen. A mi tüzérségünk lövedékei két-három méternyire a fejünk fölé sivatának el az ellenség állásai felé. Amerre a tüzérségünk lő, azon a szárnyon halkul a puskatűz. Ott gyengül az olasz front. De az ellenség még hevesebben ágyazza a mi állásainkat s hallani lehet a kövek zuhogását.

Hajnali 1 órakor mindig erősödő Hurrázás rázza meg a levegőt. Az eső zuhog, az ágyzás hirtelen megszűnt és zavaros kiabálás, óriási lármá lesz a hegyen. A puskatűz még hevesebb.

A telefonon ideges beszélgetések kergetik egymást.

— Halló! Csoportparancsnokság? . . .

Itt a tartalék parancsnoka. Nagy támadás van odafönt. Most van a roham. Fölmenjünk? Ha kell segítség . . .

— Halló? Tartalék? . . . Igen . . . Nem kell fölmenni. A 37 van fönt! . . .

Kint csak ordítva, lehet beszélni és így is csak két lépésnyire. A vak sötét éjszakában nem lehet öt lépésnyire sem látni.

A tűzvonalból folytonos hurrázás hallatszik. Telefonon jelentik, hogy lőszer kell. A sötétben osztogatjuk a töltényt s kézzel-kézre dobálják egészen előre.

A legszélső arcvonalról vad ordítás jön már csak. A fegyverropogáson keresztül lehet hallani egyes hangfoszlányokat.

— Üsd, üsd! . . . Fogd meg, amig fejbe ütöm! . . . Vigyázz ott, mert a hátad felé húzódik . . . Követ neki. Jaj megszurtt . . .

Egy negyed óráig nem tudjuk, hogy mi történik azon a fronton. Végre jön egy sebesült.

— Mi az, mi van ott a . . .-ik századnál?

A gyerek fulladozva beszél.

— Ők rohamoztak . . . Először el kezdtek kiabálni . . . az olaszok . . . hogy hurrá, hurrá! . . . Aztán mi nem mentünk ki az árokból . . . esel volt.

Két óra. Még tart a kézitusa. Egy olasz káplár olyan vadul tört át a szöges drótkerítésen, hogy 25 lépést futott meg a mi frontunk mögött s ott bukott el holtan. Lassan szürkül. A köd még sűrűbb lesz. Az árkok tele holtakkal. Ahány olasz áttört a dróton, az mind meghalt. Várjuk a napot, hátha véget ér ez a borzalmas öldöklés.

Réggel sincs szünet. Már öt óra és a puskatűz éppen olyan erős, mint éjjel volt. Egyik tiszt sápadtan mondja a másiknak.

— Hallottad? — Szegény H. hadnagy és M is. Állítólag a noteszét szegény kidobta a zsebéből, mikor lezuhant.

Hét órakor az olaszok visszahúzódtak és újra ágyutüz kezdődött. Elmegy mellettem a legjobb barátom! Szólok hozzá; Nem is válaszol csak rohan lefelé. Hátán, száján ömlik a vér. Olasz hullákat huzunk magunk elé és úgy lövünk.

Egy pillanatra a szél felkapja a ködöt. A szürke sziklákon zöld ruhában csüngnek az olasz hullák. Minden szikla véres. Tőlem jobbra egy kis zöld fücsoport, benne egy esomó havasi gyopár. (Küldtem haza belőle.)

Ujra köd. Egész nap. Köd — lentől

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

Csak házakat és ne falvakat építsünk fel.

5000 ház pusztult el. — Az országos bizottság leirata a vármegyéhez.

A debreceni mozgalom, mely az egész ország érdeklődését az ország északi részében elpusztult falvak felépítésére terelte, most egyszerre irányt változtatott. Az eddigi irány, melyet Debrecen városa tűzött ki, lényeges módosítást fog szenvedni az erre a célra megalakult országos bizottság határozata alapján. Eddig az volt a terv, hogy minden törvényhatóság építsen fel egy-egy falut. Ez a terv bármennyire szép és elismerésre méltó is, mégsem szolgálta azt a célt, amit ezzel a mozgalommal elérni akarnak.

Elsősorban hála Istennek nem pusztult el annyi falu, mint ahány áldozatkész törvényhatóság van. Sokkal több azonban az elpusztult házak száma. A nemzet áldozatkészségének tehát nem a falvak, hanem a házak felépítése irányában kell megnyilvánulnia.

A háboruban feldúlt tüzhelyek felépítésére alakult országos bizottság az új irány dolgában tegnap leiratot intézett Bihar megye törvényhatóságához. Az országos bizottság leiratában elsősorban természetesen a adakozásra hívja fel a vármegye népet. Hogy az adakozás minél nagyobb sikerrel járjon, a bizottság arra kéri a vármegyét, hogy a megye területén alakítsák meg a helyi bizottságokat. A helyi bizottságok saját belátásuk szerint rendezik majd a gyűjtést. A bizottságok munkáját az országos bizottság meg fogja könnyíteni. A néphez intézendő lelkes hangú felhívást szintén megküldte az országos vezetőség.

Majd mikor már a gyűjtés módozatára a kellő utbaigazítást megadta a vezetőség, a segítő akció miként való értékesítésére tér át. Itt hangoztatja, — hogy ne az legyen a

vármegye célja, hogy egy elpusztított falut épít fel, hanem az, hogy minden hajléktalanul maradt észak-magyarországi lakos fődél alá jusson, ha az ellenséges betörés oly faluban pusztította is el a tüzhelyet, ahol sok más ház megmaradt.

Különbön is sokkal kevesebb falu pusztult el, mint amennyi ajánlkozás történt a felépítésre. A felvidéken a következő vármegyékben pusztultak el a falvak: Sáros megyében 20, Zemplénben 20, Ungban 5. Az összes elpusztított házak száma pedig több mint 5000-et tesz ki. Az elpusztított házak felépítésére 600 koronájával számítva, három millió koronába kerül. Ezen kívül áll még a középületek felszerelése, ami szintén igen tekintélyes összeget tesz ki.

Az országos bizottság nagyon megfontolandónak tartja a törvényhatóságoknak egy-egy község felépítésére tett ajánlatát. Ugyanis az ilyen természetbeni felajánlások, melyekkel az illető municipium az egész ország közvéleménye előtt ünnepies fogadalmat tesz, nem lehetetlen, hogy az első pillanat feliobbanásában többet ajánlanak, mint a mennyinek teljesítésére képesek.

Az országos bizottság leirata alapján most már rövidesen megkezdődik a gyűjtési akció. Lehetséges az is, hogy Bihar vármegye Jásznagykunszolgok vármegye példáját követve 1 százalék pótdóval fogja támogatni az akciót, amit különösen kiemel, illetve figyelmébe ajánlj a leirat a vármegyének.

A megyés akció vezetője mindenesetre Fráter Barnabás alispán marad továbbra is és az agilis munkássága Bihar vármegyében föltétlenül olyan eredményt fog produkálni, amilyen méltó lesz nagy Bihar vármegyéhez.

A 20-ik honvédhadosztály legrettenthetetlenebb hőse egy nagyváradai hadnagy.

A világháború nemcsak az országokat, hanem a népeket s a népek alkotó elemeit, az egyes embereket is, ma még beláthatatlan módon, megfogja változtatni. De míg a föld-abroszon beállandó változás ma még meg nem állapítható, addig az egyesek lelkéből már fénylő gyöngyszemekként bontakozik ki az ősi nagyság, a multak harcos szelleme, mit nálunk úgy hívunk, hogy magyar! Nem egoizmus ez, csak tradíció, melyben a jelen gyökeredzik.

*

Novemberben került ki a hadapródiskolából egy apró fiatal kizászlós, K. Kálmán, K. Kálmán orvosnak a fia. Nagyon sokan ismerik városunkban és szinte sajnálták, hogy egy ilyen apró kis embert a harctérre visznek. Azonban katona, katona. Menni kellett. És ment.

Szinte két hónapig harcolt a Kárpátokban és betegen, de gyermekes jókedéllyel tért onnan vissza. Felgyógyulása után újból az orosz, majd az olasz háború kitérésor az olasz harctérre került. Sokáig nem lehetett róla hirt hallani, míg ezelőtt egy

hónappal gyomorhuruttal, mellén bronz vitézségi éremmel, haza került.

Meglátogattuk a kórházban, kérdés-ködtünk tőle a háborúról, harcáról és róla; mindenről szívesen beszélt, de magáról soha.

Tegnapelőtt a hivatalos lapban olvastuk, hogy a hadiékítményes III. osztályú katonai érdemkeresztel tüntették ki. Érdeklődtünk családjánál a kitüntetés részletei felől, de felelni ők sem tudtak. Nem beszélt el még otthon sem. Azt mondta, hogy aki kíváncsi rá, kérje meg a háború után a vele ott volt tisztektől. Azok elmondhatják, de ő nem. Nem akarja, hogy dicsekvőnek tartsák. És nem beszélt el semmit.

S hogy most még is róla írhatunk, azt A. S. egészségügyi hadapródnak köszönhetjük, ki együtt volt a fiatal hadnaggal az olasz harctéren. Ő beszélt el nekünk az alább történeteket, melyeknél maga is jelen volt:

„W... átjárót, mely az I... hegyet védte, tartotta megszállva K. hadnagy, egy század honvéddel és egy esonka század bos-

nyákkal. A 2500 méteres magasságban, hómezőkön, hol ivóvizük is a hó volt, rettenetes terepviszonyok dacára 18 napig tartotta fel a tízszeres túlerővel kétségbeesetten támadó olasz katonákat.

Arról, hogy a fáradt legénységet felváltás, a roppant nehézségek folytán szó sem lehetett s addig kellett védenie a fontos helyet, amíg csak tudja, míg felváltani képesek. Volt olyan nap, hogy 600 gránát csapott le közibük. S a rettenetes ágyutüz, a meg-megujuló olasz rohamok dacára, bár már súlyos veszteségeink voltak, s ő maga 39 foku lázzal küzdött hősiessé kitartott mindaddig, míg a felváltó csapat megérkezett. A megfogyott kis csapatot lerongyolódott cipőben, lázbetegesen, a még most is mosolygós kis hadnagy vezette le a hegyről.

Farkas vezérkari ezredes, dandárparancsnok egész törzskara előtt meghatóttan mondott köszönetet K. hadnagnak és legényeinek és a legmagasabb kitüntetésre és soron kívüli főhadnaggyá való előléptetésre terjesztette föl azzal, hogy a 20-ik honvédhadosztályban K. Kálmán hadnagy egyike a legrettenthetetlenebb katonáknak.“

*

Szándékosan nem irtunk ki a hős hadnagy vezeték nevét. Nem akartuk ezzel az ő fiatal lelkéből fakadt férfias, katonás, dicsékvés nélkül való önzetlenségét megbántani.

Az ő tettei nem szorulnak dicséretre, s nem ezért irtunk róla mi sem. Csupán felakartuk jegyezni a jövő számára, egy 18 éves, nagyváradai hadnagy harctéri élményeiből, — egy fejezetet.

(b)

A cukor legmagasabb ára.

A polgármester hirdetménye.

Nagyvárad város tanácsa, mint irtuk végre rászánta magát, hogy véget vessen annak a határtalan spekulációnak és uzsorának, amely az utóbbi időben Nagyváradon a cukor elárúsítás terén felburjánzott.

Kis- és nagykereskedő versenyzett, hogy ki tudja magasabb összegért eladni a cukrot, amely tudvalevőleg, a kenyér és liszt után a legfontosabb élelmiszer.

A busás nyereség remény sok kereskedőt arra indított, hogy drágábban szerezzen be nagyobb mennyiségű cukrot. Ez a számítás most már keresztül van húzva, mert nemcsak a számított nyereség marad el, hanem esetleg ráfizethet a közönség bőrre számított spekulációra.

Egyes kereskedők csak az esetben szolgáltatnak ki cukrot, ha a vevő bizonyos mennyiségű fűszert is vásárol, más kereskedők pedig egyenesen 1 korona 40 fillér összegért szolgáltatnak ki egy kiló kocka cukrot.

A városnak most már meg van a törvényes joga egyes élelmicikkek árának a megállapítására, tehát a cukorra megállapított maximális árak most már minden keres-

kedőre kötelező, s annál magasabb összeg felszámítása büntetendő eselekményt képez.

A városi tanács ármegállapítása ma, augusztus 26-án lép életbe.

Erre vonatkozólag a polgármester a következő hirdetőment adta ki:

Nagyvárad város tanácsa 1915. évi augusztus 24-ik napján tartott ülésében a kereskedelmi és iparkamara meghallgatása után a 2684—1915. N. E. számú miniszteri rendeletben biztosított jogánál fogva a fogyasztási cukrok árait 1915. évi augusztus hó 26-ik napjától kezdődő hatálylyal a következőkben állapítja meg:

Elsőrendű finomítvány (nagy süveg szabadon) nagyban 100 kilogrammonként 108 kor., kicsinyben kgr.-ként 1 kor. 12 fill. Másodrendű finomítvány (vagy selejtesebb finomítvány, vagy melis) nagyban 100 kgr.-ként 107 kor. 50 fill., kicsinyben kgr.-ként 1 kor. 12 fill.

Kristály cukor (100 kgr. zsákban bruttó) nagyban 100 kgr.-ként 108 korona, kicsinyben kgr.-ként 1 kor. 12 fillér. Kocka és liszt (por) cukor (láda nettó 50 kgr.ként) nagyban 100 kgr.-ként 112 kor., kicsinyben kgr.-ként 1 kor. 16 fillér.

Kocka és liszt (por) cukor (dobozban bruttó 5 kilogramként) nagyban 100 kilogramként 110 korona 50 fillér, kicsinyben kgr.-ként 1 korona 15 fillér.

Ezeket a cukor árakat tudomás és mihez tartás végett ezután közlöm Nagyvárad város közönségével, hogy a fenti árakból nagyban való vásárlásnál készpénz fizetés esetén 2 százalék pénztári engedmény igényelhető és hogy a különleges cukorfajták árai (mint például husvétii cukor) a Cukor Kartell által megállapított árakhoz a fenti maximális árak arányában igazodnak.

Nagyvárad város tanácsának, 1915. évi aug. hó 24-ik napján tartott üléséből.

Rimler Károly,
polgármester.

A Vörös-Kereszt köszönete.

A Vörös-Kereszt Egylet a következő sorok közlését kérte:

A Vörös-Kereszt Egylet vezetősége kedves kötelességének ismeri, hogy a lövész-árok ünnepély befejezése után mindazoknak, kik az ünnepély létrehozásában és sikerében tevékeny részt vettek, ezen uton hálás köszönetét nyilvánítsa.

Elsősorban kell megemlékeznünk Széchenyi Miklós gróf megyéspüspök 6 exellenciájáról a ki az által, hogy ünnepélyünk megnyitását elvállalta annak dísz, fényt s a publikum részéről bizalmat szerzett.

Utána legfőbb érdem a nagyvárad helyőrség két vezéralakját Hayek Agoston altábornagy ur 6 exellenciáját és Obrincák István ezredes ur 6 méltóságát illeti. Ő excellenciája nem csak engedélyével járult hozzá ünnepélyünk megtartásához, de egy igen nagy összegű adomány által annak anyagi sikerét is nagyban előmozdította.

Obrincák ezredes ur pedig megértve kívánságunkat minden rendelkezésére álló eszközzel a jótékony és a nemes cél szolgálatába állott. Ő volt az a ki a lövész-árkokat teljesen díjlanul elkészítette, ő volt az aki a katonaságot segéd munkákra rendelkezésünkre bocsájtotta s végül ő volt az a ki ismert agilitásával jóakarásával és nagy befolyásával kivitte azt, hogy vállalkozásunk nem csak a katonaság, de a civil társadalom körében is rendkívüli nagy simphátra talált.

Hálásan kell megemlékeznünk Cserey Gedeon százados urról, aki a fuvarok pontos kirendelése által ünnepélyünk sikerét előmozdította.

Hálával kell adóznunk Holinka Henrik

főhadnagy és Székely Sándor hadnagy mérnök uraknak, akik a lövészárkok megtervezésével, azok szakszerű megépítésével s a robbantási gyakorlatokkal szolgáltak rá igaz köszönetünkre.

De rajtuk kívül az egész tisztikar s a munkálatokban és az előadásokban részt vett összes legénység is örök hálás emlékezetünkben fog maradni.

Ugyancsak e helyen kell köszönetet szavazunk a helybeli katonazenekarok karmester urainak, akik teljesen díjlanul gyönyörködtették a közönséget remek játékuikkal.

Igaz hála illeti ami hazafias sajtónkat, amely most is olyan kolosszális munkát végzett. Az ő működésüket szavakkal megköszönni igazán nem lehet, szolgáljon jutalmokul a sajtó iránti általános elismerés és az ünnepély nagy sikere, amely igazán nagy részben az ő önzetlen agitálásuknak tudható be.

Hálával kell megemlékeznünk Kőszeghy József főmérnök, Örömy Gyula városi építőmester és Balla főpallér urak, valamint a városi villamosmű vezetőségéről, kik az építmények felállításánál és a villamosvilágítás berendezésénél minden rendelkezésükre álló eszközzel léptek a nemes cél szolgálatába.

Nem szabad megfeledkeznünk a rendezőség két rendkívüli buzgó tagjáról sem Pásztor Ferenc és Dorney Imre urakról, kik úgy mint előbb is a Vörös-Kereszt által rendezett mulatságoknál, úgy most is a munka orszlán részét kérték maguknak. Fogadják munkájuk elismerése gyanánt igaz köszönetünket és szabad legyen nyilvánítani azon kívánságunkat, hogy közreműködésüket a Vörös-Kereszttől a jövőben se vonják meg.

Hálával kell megemlékeznünk azokról is, akik részint egyes tárgyak adományozása, részint kölcsönadása által ünnepélyünk sikeréhez szintén hozzájárultak. Itt kell megemlékeznünk Rimler Károly polgármester, Fráter Barnabás alispán, Pásztor Ferenc bankigazgató, Incze Lipót, Cseprega Miklós, a püspökségi uradalom részéről dr. Mazurek Gyula, a honvéd hadapródiskolai hadikórház parancsnoka dr. Bodó Pál, Helyfi József ponyvakölesznő urak, azután a Sport-egylet, akik adományaik által egyletünket sok kész kiadásoktól kímélték meg.

Hálásan kell megemlékeznünk a gyermek felvonulás rendezőiről, Réz Mihály, Bitzó János urak és Lázár Mártonné öngyógyásáról, valamint a Kabaré előadások alkalmával Görög Olga, Mándoki nővérek, Bihari Ákos, Farkas Pál, Sik Rezső, Strammer Alajos és a többi szereplő urak és hölgyek közreműködéséről, valamint a szépségverseny rendezőjéről, Moskovits Józsefné urnóról.

Ezúton szavazunk köszönetet Diósi Mihály urnak is, aki a jegyek elárulásánál fejtett ki igen nagy buzgalmat, valamint az összes jótékony egyletekből háziasszonyokul felkért urasszonyok, kisasszonyok és leánykáknak, akik közreműködésükkel ez alkalommal is bebizonyították, hogy ha a Vörös-Kereszt Egylet érdekében fáradozni kell, mindig az első sorban vannak.

És most, amidőn midazoknak, akiket felsoroltunk, azonkívül Nagyvárad város egész közönségének a Vörös-Kereszt Egylet hálás köszönetét nyilvánítjuk, egyben konstatáljuk, hogy Nagyvárad közönsége 1915. augusztus 18—24-ig egy nagy esatát nyert meg, amely esata azonban nem fog szenvedéseket okozni, de nagyon sok szenvedőnek sok örömet és vigaszt fog szerezni.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszűni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedűk, gramfonok eladása és javítása olesóárban. Hár különlegességek.

..HIREK..

Szepessy László utolsó verszei.

Megírtuk a napokban, hogy Szepessy László, a jeles katolikus költő, aki mint tartalékos hadnagy vett részt a harcokban, a doberdói fensíkon hősi halált halt hazájáért. A kiváló költőnek a harctéren írt két utolsó versét itt közöljük; meghatóan esendül ki belőlük a költő halál sejtése.

Doberdói halálérdő.

Doberdói halálérdőn

Ezer golyó sir kesergőn,

Bucsuztatót énekelget

Hej, sok szegény magyar felett,

De sok sóhaj száll az erdőn,

Doberdói halálérdőn.

Doberdói halálérdő

Ujra már soha ki nem nő,

Minden bokrát elátkozza

Magyar árvák síró bokra.

Doberdói halálérdőn

Ha szamfedős sötét éj jön,

A sok csillag hóféhérbe,

Göncölszekekre téve

Visz sok magyart, visz kesergőn...

Doberdói halálérdőn.

Doberdói halálérdő

Nem koporsó már, de bölcső.

A hold úgy kél ki telőle,

Visszaszólít nevetgélve,

Hogy dicsőségszülő bölcső

Doberdói halálérdő.

Ide kéklük...

Ide kéklük a tengernek

Csodálkozó szép nagy szemre,

Mintha érettem aggódó

Feleségem szemre lenne.

Ne féltsem engem édes rózsám,

Az a tenger kiapadhat,

De földünkben a talián

Nem vesz el egy talpalattat.

Édes rózsám, tudom én jól;

Hogy te nem a földet félted,

Hanem engem, itt a földön

Egyetlenegy mindenséged.

Eh, odase, kis angyalom,

Veszen inkább rongy életem,

Semmi a te kék szemedbe

Egy talián nevetgessen.

Szepessy László.

* **A Kath. Kör tisztelgése Lábán Lajosnál.** Tegnap a Lajos nap alkalmából a szokásos névnapi üdvözlők között a nagyvárad Katholikus Kör is tisztelgett Lábán Lajosnál a kir. tábla elnökénél, a Kath. Kör világi elnökénél. A küldöttséget, amely a választmányi tagokból állott, dr. Karácsonyi János prépost-kanonok, egyházi elnök vezette. A küldöttség soraiban jelen voltak Vucskies Gyula, Brém Lőrinc, Imrik Péter, Száhlender Károly, Siket Traján, Szmekta L. Ödön, Tóth Imre, Dús László, Szilágyi Dózsa, Kelemen és még számosan.

Az ünnepeltet a Kath. Kör nevében dr. Karácsonyi János üdvözölte névnapja alkalmából rendkívül meleg szavakkal. Beszédében kifejezte a Kör mély tiszteletét világi elnöke iránt, tolmácsolta mindnyájuk nevében állandó és forró ragaszkodásukat, s kérte elnökünk jóindulatát a jövőre is. Lábán Lajos meghatva köszönte meg a Katholikus Kör figyelmét és ragaszkodását, kifejezte, hogy a megemlékezés rendkívül nagy örömet okoz neki és végül kijelentette, hogy amennyire birói hivatala megengedi ezután is szívesen és örömmel áll a Kör szolgálatába és minden tehetségével részt vesz annak működésében.

* Gróf Tisza István vezeti a hódoló küldöttséget a király elé. Bécsből jelentik. Bécs nagy érdeklődéssel várja Magyarország törvényhatóságának a hódoló küldöttségét. A küldöttségben Magyar ország összes vármegyéi és törvényhatóságai lesznek képviselve. A küldöttséget gróf Tisza István fogja a király elé vezetni, a kit beszéddel üdvözöl, mire ő felsége válaszolni fog. A bécsi községitanács nagy buzgalommal készül a hódoló küldöttség fogadására. Azt tervezik, hogy ünnepélyesen fogadják a Bécsbe érkező magyar polgármestereket, a kiket a tanács élén Weisskirchner üdvözölne. A polgármestereket Bárczy vezetné és a látogatást Bécs város tanácsa ünnepélyes üdvözléssel viszonzná.

* Vizsgálat a villamos-telep ügyében. A városi villamosmű ügyében tegnap Lukács Ödön főjegyző folytatta a vizsgálatot. Ugy délelőtt, mint délután a villmostelep alkalmazottai közül többeket hallgattak ki, különösen a szénszállításra, valamint a vasúti sínek szállítására nézve. A vizsgálat kiterjed a villamos-telep kezelésének egész részletére. Éppen a vizsgálat helyessége és a valóság kiderítésének érdekében különösen tájékozottak találjuk, hogy a följelentő Kúzdly Kálmán főkönyvelő, aki a számlák aláírása és az aláírások állítólagos kitérítése révén, szintén érdekeltnek látszik, a vizsgálatnál jelen van s tovább működik a telepen és az okmányul szolgálható iratok a kezében vannak. Nagy megnyugvásra szolgál különben, hogy a vizsgálatot most már a bíróság is folytatja. Tegnap a kir. ügyészség közbejöttével házkutatást tartottak úgy Belányi Imre igazgatónál, mint Reichel Henrik mérnök lakásán s mindkét helyen lefoglalták a levelezéseket.

* Báró Apor Vilmos primiciája. Tegnap tartotta első miséjét Apor Vilmos báró, nagyváradi végzett theológus, a volt államtitkár fia, a székesegyház kis kápolnájában, amely ez alkalommal szépen fel volt díszítve. A menudoktor Brém Lőrinc kanonok volt. A fiatal Apor báró első miséjén jelen voltak Széchényi Miklós gróf, v. b. t. t., megyéspüspök, továbbá az új misés édesanyja Pálffy grófnő leányaival Gizellával és Henriettával. Az előbbi, Gizella baronessz mint Vöröskeresztes ápolónő a haretéren teljesít szolgálatot, legutoljára a déli haretéren volt s egyenesen onnan jött el testvére első miséjére. Jelen volt még a családból gróf Pálffy huszárkapitány is. Déliben a megyéspüspök az új misés Apor báró tiszteletére ebédelt adott, amelyen részt vettek a családtagok, Fetszer Antal győri

püspök, dr. Lányi József tinini püspök, a papnevelde előjárói és tanári kara és az udvari papság.

* Kinevezések a honvédségnél. A hivataloslap közli a következő katonai előléptetéseket: Ófelsége előléptette Szentkereszthegyi Kratochwill Károly 1. honvédszázados vezérőrnagyot vezérkari ezredessé, Viczián Elek 2. honvéd huszárezredbeli főhadnagyot századosná, Lévay Ferenc és Baló Benjámint 2. honvéd huszárezredbeli főhadnagyokat főhadnagyká, Faludy László 4. honvéd gyalogezredbeli főhadnagyot főhadnaggyá, Schroff Gyula és Békési István 4. gyalogezredbeli zászlósokat főhadnagyká. A 4. népfelkelő gyalogezrednél a következő előléptetések történtek: Dr. Jakab János, Piltz József, Fried Ignác, Csikszentsimoni Lakatos Sándor, Bera Ferenc és Zubán Rezső főhadnagyká lettek kinevezve. Akantisz László 8. honvédtábori tüzelezredbeli főhadnagy századosná lépett elő.

* Adakozzunk a vak katonáknak. A háboruban megvakult katonák sorsáról minden igaz magyar hazafinak kötelessége gondoskodni. Ők a harcúterén legnagyobb földi kincsüket, a szemük világát áldozták föl értünk, tehát minékünk, kik a távol a haremzótól vagyunk, kell gondoskodnunk szemükvilágát veszített hőseinkről. Ne hagyjuk el őket, adakozzunk a vak katonáknak! Adományokat állandóan gyűjt a nemes célra szerkesztőségünk. — Tegnap Bakator József nagyszalontai segédlelkész 50 koronát küldött a „Tiszántúl“ hoz, mely összeget a nagyszalontai hívek adták össze a vak katonáknak. A Tiszántúl gyűjtése e célra ezen összeggel együtt 1920 korona 13 fillér.

* Ünnepély a Félix-fürdőben. Fényes műsorú és szép sikerű ünnepély volt tegnap a Félix-fürdőben, amelynek bevételét a Vörös-Kereszt javára fordítják. A szépsikerű ünnepélyen Fetszer Antal győri püspök is jelen volt.

* Betörés Neumann Vilmos nyomdájába. Tegnap éjszaka betörő járt Neumann Vilmos Kossuth utcai nyomdahelyiségében. Behatolva álkulccsal az irodába, az ott lévő szekrényből a benne lévő csekély mennyiségű pénzüsszeget elvitte. A tulajdonos feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást. Minden jel arra mutat, hogy a betörést valami fiatal kezdő alak követte el, aki a helyi viszonyokkal egyáltalában nincs tisztában s az is lehetséges, hogy nem is Nagyváradra való, máskülönben jobban megválogatta volna, hogy hová törjön be. Ügyetlenségét az is mutatja, hogy a betörés színhelyén ott hagyta szerszámait is. A rendőrség bizonyára hamarosan elfogja csipni az ügyetlen betörőt.

* Pályázat élelmiszer szállítására. A nagyváradi katonai legénységi közéletmelzési bizottsága a f. évi szeptember hó folyamán szükséges liszt, fűszerárak, főzelék, tarhonya, só szükségletének biztosítására pályázatot hirdet. Ugyanez a pályázatot hirdet a nevezett közéletmelzési bizottság a vágatási melléktermékek, u. m. marha-, juh- és disznóbél, faggyu, csont értékesítésére. — Pályázati határidő 1915 augusztus 27. A pályázat részletes feltételei az említett közéletmelzési irodában (Vár 47. sz. a.) megtekinthetők. Nagyvárad, 1915 augusztus 24. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: dr. Moskovits József sk. elnök, Dr. Sarkadi Lajos sk., titkár.

x Szeplő-májfolt ellen megbecsülhetetlen az YPO krém és szappan, mely letünteti a ráncokat, miteszereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villanyvilágítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél, Szent János-utca 3. szám.

* Kolera ellen. Fertőtlenítő anyagok, ugymint Creolin, Carbolsav, Carbol por, Lysoform Kali szappan stb. Legolcsóbban beszerezhető Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut.

x Poloskairtó NOXIM biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* Aszódinál a katonaság az egész vonalon vásárol csokoládét, kávé, teát, rumot, konyakot, likőroket, borovicska pálinkát, szardíniát, leveskockát, huskonzerveket, sajtot, lipői-turót, szálamit, kaviárt, hűtő- és üdítőcukorkákat, gyengélkedőknek valódi málna szörpöt, munkásnépek, hol a huszárra, ajánlok friss sósheringet nagyban is, raktáron befőzőcukor, kocka- és daráltcukor, mazsola, mardula és finom dió, kétszersült és gyermekeknek piskóta, szágó, kakaó, zabliszt, rizsliszt, burgonyaliszt, tapió, egyidejűleg ajánlom Aszódinál reklám kész darált kávémat, negyedikül 85 fillér. A vásárlóközönséget meghívom augusztus 1-jei vásárlásra, az árak a régié. Aszódinál Mihály Sas palota, Kossuth-utca, Telefon 635. szám.

x Mindennemű molyirtó szerek és fertőtlenítő cikkek legolcsóbban beszerezhető, Farkas István „Apolló“ drogeriájában. Rákóczy-ut 7/B.

* Dusefalva község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

x Kiadó lakások. Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. szám alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* Ingatlan eladás. Nagytekly-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutásajoz áron azonnal eladó. Részletek feltételek megtudástól Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Helyi cipőgyár Rt.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank Rt.-nél.

SZÍNHÁZ

A színházi közönség figyelmébe. A szeptember hó első napjaiban kezdődő színházi idényre augusztus hó 26. reggeli 8 órától kezdve tart a bérletgyűjtés. A régi bérlet jogait szeptember hó 5-ig tartja fenn az igazgatóság. Előjegyezhetni, illetve bérelni lehet Halmay Lajos színház-titkárnál a színházi irodában.

TANÜGY

Beiratások és vizsgálatok a főreáliskolában.

Az állami főreáliskola igazgatósága a következőkről értesíti a t. közönséget:

1. A javító vizsgálatok f. hó 30-án 9 órától kezdve tartatnak meg. A javító vizsgálaton a mult tanév végi bizonyítvány felmutatandó.

A felvételi vizsgálatok f. hó 31-én reggel 8 órakor kezdődnek.

A magánvizsgálatok írásbeli része f. hó 30-án, szóbeli része 31-én lesz reggel 8 órakor. Mindezen vizsgálatok a helybeli országos esendőriskolában tartatnak meg.

2. Beiratások szeptember 1-6 napjain lesznek délelőtt 9-12 óráig a csendőriskola I. emeleti helyiségében. Az első osztályba iratkozók a következő okmányokat tartoznak felmutatni: születési bizonyítványt, a IV. elemi iskola elvégzéséről szóló bizonyítványt és himmlőltási bizonyítványt. A többi osztályba a tanulók a mult tanévvégi bizonyítvány alapján vétettek fel. A beiratásnál a tanulók szülei vagy gyámjuk kíséretében tartoznak megjelenni. A beiratásnál fizetendő díjak összege 15 korona. Azon tanulók, akik valamely alapos oknál fogva szeptember 6-ig nem tudnának beiratkozni, a késedelem megokolásával legkésőbb szeptember 15-ig még beiratkozhatnak.

3. Az érettségi vizsgálat írásbeli része szept. 2., 3., 4. napjain lesz reggel 8 órakor a csendőriskolában; szóbeli rész szept. 7-én lesz reggel 8 órakor a főreáliskola épületében a fizikai előadó teremben.

4. A rendes tanítás szept. 9-én reggel 8 órakor veszi kezdetét a csendőriskolában.

Az igazgatóság.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Felmentették a megvesztegetés vádjától. A kir. törvényszék tegnap tárgyalta Papp József biharkabai jegyző ügyét, aki megvesztegetés vádjával illetve állott az ítélőszék előtt. Az volt a vád, hogy Papp József a hadisegély kiszárlása címén pénzt és élelmicikkeket szedett össze a falubeliektől. A kihallgatott tanúk megcáfolták a vádat, s ami esírköt vagy efféle ajándékoztak is a jegyzőnek, azt csak azért tették, mert gyakran eljár ügyes-bajos dolgaikban. Az ilyen ajándékozás bevett szokás faluhelyeken, s az nem tekinthető vesztegetésnek.

A tárgyaláson a vádat Farkas István kir. ügyész képviselte, míg a meghurcolt jegyző védelmét Medvigy Gábor dr. ügyvéd látta el. A kir. törvényszék Ember Géza elnöke alatt a gyorsított eljárás szerint tárgyalta az ügyet, s összegezve a tanuvalloásokat felmentette a vesztegetéssel vádolt jegyzőt.

SZERKESZTOI PÓSTA.

M. M. A lengyel nemzeti színek tudomásunk szerint a piros és a fehér, a lengyel címer az egyfejű fehér sas.

Öreg harcos. Annak a bizonyos nagy orosz mocsárvidéknek két neve van, amelyeket magyar átírással megközelítő pontossággal így lehetne írni: Rokitno, vagy Pojeszje. Az utóbbi nevet a német katonai könyvek alapján egyesek Polesiének írják, a miből aztán a Budapesti Hírlap Poléziát csinált. Ez persze önkényes magyarosítás, mely teljesen fölösleges, mikor a magyar nyelv az eredeti orosz nevet eléggé híven, sokkal hívebben át tudja írni, mint akármely nem szláv európai nyelv. Poleszje különösen a »lyesz«, erdő, orosz szóból származik s annyit tesz, hogy erdős vidék.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Hirdetések

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

15942—1915. szám.

Hirdetmény.

Felbivom Nagyvárad város területén tartózkodó azon hadbavonult katonák feleségeit, akiknek férjük elhalt, s özvegyi nyugdíj folyosítása végett még nem jelentkeztek, hogy hivatalomban (katonai ügyosztály II. em. 33. sz. ajtó) saját érdekükben mielőbb jelenjenek meg, s hozzak magukkal a házassági anyakönyvi kivonatot, gyermekeik születési és anyakönyvi kivonatait, s férjük elhalálozására vonatkozó hivatalos értesítést.

Nagyvárad, 1915 augusztus hó 18.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyosztály tanácsnok.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek.

Öt szobából és hozzátartozó mellék helyiségekből álló utcai emeleti lakrész f. évi nov. 1-től Rimanóczy u. 4. sz. házban; három szoba és hozzátartozó mellék helyiségekből álló utcai emeleti lakrész azonnal Rimanóczy-u. 4. sz. házban; a Hungária étkező helyiségei azonnal Rimanóczy-utca 4. sz. házban; egy garcon két szobából álló lakrész azonnal a Ritoók Zsigmond-u. 13. sz. házban; egy nagy istálló f. évi november 1-től a Ritoók Zsigmond-u. 13. sz. házban; két utcai szoba, konyha és kamarából álló emeleti lakrész azonnal Smetka György-u. 1. sz. házban; két utcai szoba, konyha és kamarából álló földszinti és egy udvari szoba, konyha és kamarából álló lakrészek f. évi november 1-től a Smetka György-u. 1. sz. házban; két udvari szoba, elő, fürdőszoba, konyha és kamarából álló emeleti lakrész azonnal a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy szoba és konyhából álló pincelakás azonnal a Széles u. 44/46. sz. házban; egy üzlethelyiség azonnal a Széles-u. 44/46. sz. házban; a „Szabadság“ kávéház azonnal a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy üzlethelyiség azonnal a Hódossy Miklós-u. 26. sz. házban; egy udvari szoba, konyha, kamarából álló lakrész azonnal a Hódossy Miklós-u. 26. sz. házban; két egy-egy szoba és konyhából álló utcai és egy szoba és konyhából álló udvari lakrész azonnal a Hódossy Miklós-u. 16. sz. házban; egy utcai szoba és konyhából álló lakrész azonnal a Hódossy Miklós-u. 1. sz. házban; több egy szoba és konyhából álló lakrész azonnal Gyár-utca 33. sz. a. házban. Értekezhetni lehet:

Pallay Lajos ügyvédi irodájában

Szaniszló-utca 9. szám.

KIADÓ LAKÁS

Hegyre nyíló kerttel és három nagy szoba és nagy konyha stb. mellék helyiségekkel

november 1-re kiadó.

Kálvária-utca 23. Pakseyék.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

Hirdetmény.

Felkérem a város háztulajdonosait és bérlőit, hogy a rendelkezésünkre álló s két utcai butorozott szobát és lehetőleg fürdőszobát magában foglaló lakást — egy magasabb rangú nős tiszt által leendő kikérhetés végett a városi tanács katonai ügyosztályában (Városháza II. em. 32. számú szobában) haladéktalanul jelentsek be.

Nagyvárad, 1915 augusztus 21.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyosztály tanácsnok.

Biharvármegye alispánjától.

ad. 11349—1915.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a Biharvármegye 1915. évi legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagjai névjegyzékének összeállításánál alapul szolgáló adóhivatali kimutatások az 1886. évi XXI. t. cz. 25. §-a értelmében a vármegye székházának I. emeleti 4. számú szobájában 1915. évi augusztus hó 30-án délután 1 óráig bezárólag 8 napi közszemlére kitétettek s ezen idő alatt a jelzett napokon délelőtt 9 órától délután 1 óráig megtekinthetők s esetleges felszólamlások az igazoló választmánynak 1915. évi szeptember hó 9-én délelőtt 9 órakor megtartandó üléséig hozzám írásban beadhatók.

Együttal azokat akik az 1886. évi XXI. t. cz. 26. §-a alapján egyes állami adójuk kétszeres beszámításának kedvezményében óhajtanak részesülni, figyelmeztetem, hogy ezen igényüket a fentebb idézett idő alatt az alispáni hivatalnál, vagy pedig az igazoló választmánynak a fentebb jelzett napon és időben a vármegye székházának kistermében megtartandó ülésén szóval vagy írásban jelentsek be és jogosultságukat megfelelően igazolják.

Nagyvárad, 1915 augusztus 21.

Fráter Barnabás
alispán.

18721—915 rkp. szám.

Hirdetmény.

Egyes pamutanyagok készleteinek bejelentése, valamint elidegenítésüknek és feldolgozásuknak korlátozása tárgyában.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala az 50037—1915 sz. M. E. rendelet alapján fenti anyagok bejelentésére, feldolgozásukra és elidegenítésükre nézve a következőkre hívja fel Nagyvárad város területén lakó érdekeltek figyelmét.

1. Azon pamutanyagok, melyek bejelentésre kötelesek a következő a) a nyers, fehérített vagy világos (halvány) színű egyes v. cérnázott pamutfonalakból, vagy szövött, kötött, vagy kötött szövött pamut kelme hulladékokból tépés vagy más nemű bontás által nyert szálal anyag (pld. müpamut). b) A pamutfonodák, pamutszövőgyáraknak, kötőgyáraknak és konfekció műhelyeknek eladásra vagy iparszerű feldolgozásra szánt következő pamuthulladéka: fonódai és szövődei fonalhulladékok, fésőkóc, kártoló lécek tisztítási hulladéka, kártdobról lekerülő hulladék, verőszárnyakról lekerülő hulladék, bogácsológép hulladéka és pamutszövet hulladékok.

2. Mindazok, kik az 1. pontban említett anyagoknak feldolgozásával vagy forgalomba hozatalával iparszerűleg foglalkoznak és ilyen anyagokat a magyar szent korona országainak területén készletben vagy őrizetben tartanak, kötelesek készleteiket 3 nap alatt, az augusztus 15 iki állapot szerint azután pedig minden hónap 18 áig bezárólag az illető hónap 15. napján volt állapot szerint a keresk. ministerium ipari és műszaki ügyosztálynak (Budapest II Lánchíd utca 1—3.) bejelenteni. A bejelentéshez szükséges bejelentő lapokat hozhat egyszerű levélbeli kérdésre fenti helyről. A bejelentő lapok 2 egyező példányban töltendő ki, s a megküldött boríték felhasználásával postán minden hó hó 18-áig a keresk. ministerium ipari és műszaki ügyosztálya felé megküldeni. Az iparhatóságnak jogában van a bejelentésre kötelezettek készleteit, raktárait felülvizsgálni.

A 1. pont alatt említett bejelentésre kötelezett, anyagokat, vagy ezután hozzá jövő készleteket eladni, bármely módon másnak átengedni, avagy feldolgozni csak a keresk. ministerium ur engedélyével szabad. Az erre vonatkozó kérelmek közvetlenül a keresk. ministerium ipari és műszaki-ügyosztályához intézendők. Eladhatók vagy feldolgozhatók: 1. Az 1 pont a) alatt felsorolt anyagok. 2. A jelen rendelet életbe lépése után vám külföldről behozott nyersanyagokról vagy fél-

gyártmányokból előállított és az 1. § 1. pontjában említett pamutanyag készletek feltéve, hogy a nyers anyagok, vagy félgyártmányok behozatala, az eredeti szállítási okmányok berrutatásával keresk. ministerium ipari és műszaki osztályánál igazolják. Az ilyen anyagok felett a szabad rendelkezési jogot a keresk. minister szabja meg.

Aki ezen rendeletben foglaltakat, be nem tartja az a törvény értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 korona pénzbüntetésre ítéltetik.

Nagyvárad, 1915. augusztus 21-én.

Rendőrfőkapitányság.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

Ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés
rátétel nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,*évlámpák*

Állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2. lécsőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Nagyvárad fiókküzlétek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fiókküzlétek:

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fiókküzléteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fiókküzlét az ország összes nagyobb városaiban.